

9.10.2015

Maa- ja metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

HE 30/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016
VNS 1/2015 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2016—
2019

Viite: 7.10.2015 sähköpostitse saapunut lausuntopyyntö

Lausunto valtion vuoden 2016 talousarvioesityksestä (HE 30/2015 vp) ja valtioneuvoston selonteosta (VNS 1/2015 vp)

Vesilaitosyhdistys (VVY) on vesihuoltolaitosten toimialajärjestö. Jäseninämmme on noin 300 vesihuoltolaitosta kattaen noin 90 % maamme vesihuollosta. Järjestetty vesihuolto kattaa tällä hetkellä talousveden osalta yli 90 % ja jätevesien johtamisen ja käsittelyn osalta yli 80 % Suomen väestöstä. Vesihuoltolaitosten vesijohtoverkostoja on vastaavasti noin 100 000 km ja viemäriverkostoa noin 50 000 km.

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt Vesilaitosyhdistykseltä lausuntoa vuoden 2016 talousarvioesityksestä ja valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2016 - 2019. Vesilaitosyhdistys kiittää lausuntopyyntöstä ja toteaa kunnioittavasti seuraavaa:

Vuoden 2016 talousarvioesityksessä on myönteistä, että siinä on kiinnitetty huomiota biotaloushankkeisiin, joilla on myönteisiä vaikutuksia mm. luonnonvesien ja vesihuollon kannalta, työllisyysvaikutuksiin unohtamatta. Lisäksi vesiviennin osaamisen edistäminen on mielestämme tukemisen arvoinen asia.

Biotalous ja ravinteiden kierrätys

- Erilaisia käyttökelpoisia maassamme muodostuvia ravinnemassoja ei tällä hetkellä hyödynnetä optimaalisesti. Talousarvioesityksessä pyritäänkin tukemaan siirtymistä kestäviin kiertotalouden ja biotalouden ratkaisuihin. Pidämme niin ympäristön kuin taloudenkin näkökulmasta tarpeellisenä ravinteiden kierrätyksen edistämistä vesien suojelua edistävin konkreettisin keinoin. Näin ollen rahoituksen osoittaminen momenteilta 30.40.22 ja 35.10.22 Itämeren suojeluun sekä bio- ja kiertotaloutta edistäviin kehittämis- ja kokeiluhankkeisiin on kannatettavaa.

Vesienhoidon ja merenhoidon suunnittelu ja vesistötarkkailu

- Vesienhoidon- ja merenhoidon suunnittelulla linjataan toimenpiteet, joilla saavutetaan vesien hyvä tila. Suunnitelmissa linjataan tarpeelliset vesien suojelun toimenpiteet ja ympäristöluvan kautta niiden vaikutus konkretisoituu toiminnanharjoittajille. Laadukkaan suunnittelun takaamiseksi on tarpeen taata viranomaisille riittävät resurssit näiden suunnitelmien laadintaan ja suunnitelmiin liittyvään vesistön laadun seurantaan.

Yhdyskuntien vesihuoltohankkeiden tukeminen

- Samalla pidämme tärkeänä myös sitä, että varsinainen vesihuoltohankkeiden tukirahoitus jatkuu sekä maa- ja metsätalousministeriön että ympäristöministeriön hallinnonalojen budjetissa. Rahoituksen jatkumisesta ei ole kuitenkaan varmuutta, päinvastoin. Kuitenkin rahoitusta tarvittaisiin keskeneräisten vesihuoltohankkeiden lisäksi myös uusille hankkeille.

Ilman osittaista valtiontukea mm. jätevesien käsittelyn keskittämishankkeet ovat vaarassa. Valtion raha toimii ns. porkkanarahana, jonka avulla hankkeita saadaan käynnistettyä. Hankkeiden keskittämisellä taataan hyvä puhdistustulos sekä riskien- ja laadunhallinta. Siirtoviemäreiden varrella sijaitsevia haja-asutusalueita on samalla liitetty viemäröinnin piiriin. Lisäksi vesihuollon häiriötilanteisiin varautumiselle on tärkeää saada rakennettua laitosten ja kuntien välisiä yhdysvesijohtoja.

- Valtioneuvoston selonteossa tuodaan esiin Suomen talouden ja työllisyystilanteen vaikeudet. Vesilaitosyhdistys toteaa valtioneuvoston selontekoon liittyen, että infrastruktuurihankkeiden käynnistymisellä voi olla myös työllisyyttä parantava vaikutus ja sitä kautta myönteinen vaikutus taloustilanteen kohentumiseen.
- Alueellisilla vesihuoltohankkeilla – yhdysvesijohdot, siirtoviemärit, alueelliset jätevedenpuhdistamot ja vedenhankintajärjestelyt – varmistetaan vesihuollon toimintavarmuutta ja parannetaan palvelun tasoa ja toisaalta edistetään järkevän ja tehokkaan laitospalvelun muodostumista. Kun vesihuoltolaitosten yhteinen infrastruktuuri on kunnossa, vesihuoltolaitosten yhdistyminen on helpompaa. Vesihuoltoalalla toimivat suuret yksiköt olisivat varteenotettavia yhteistyötahoja myös CleanTech-yrityksille.

Yhdyskuntien vesihuoltohankkeiden määrärahat

- MMM:n pääluokassa on esitetty yhdyskuntien vesihuoltohankkeille 1 170 000 euron tukirahoitusta (momentilta 30.40.31 vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen). Määrärahalla saadaan ilmeisesti aikaisempina vuosina alkaneita hankkeita päätökseen, mutta se ei riitä uusiin hankkeisiin.
- Maaseudun vesihuoltotoimenpiteisiin on merkitty 3 000 000 euroa, joka on tarkoitettu ilmeisesti hankkeisiin, jotka sisältyvät valtakunnallisen viemäröintiohjelman vuonna 2012 - 2016. Ohjelma koskee haja-asutuksen jätevesiviemäröinnin kehittämistä, mutta siinä oli mukana myös eri alueilla tärkeimmiksi arvioituja siirtoviemärihankkeita. Ohjelmakauden rahoitus on ollut kuitenkin riittämätön edes ohjelmassa tärkeimmiksi katsottujen 48 siirtoviemärihankkeen toteuttamiseen.
- YM:n hallinnonalalla on erilaisiin tärkeisiin vesienhoitotoimenpiteisiin ja vesihuoltohankkeisiin varattu yhteensä 5 842 000 milj. euroa (momentilta 35.10.61 vesien ja ympäristönhoidon edistäminen). Summa on lähes puolet pienempi kuin edellisen vuoden talousarviossa. Se on riittämätön vesienhoito-ohjelmien, pohjaveden suojelun ja vesihuoltohankkeiden toteuttamiseen.

- Kummankin ministeriön hallinnonalalla vesihuoltohankkeiden tuki on huomattavasti vähentynyt viime vuosina, mutta tuen tarve ei ole kuitenkaan lakannut. Lisäksi viime vuonna talousarviossa todettiin, että valtion tukea uusiin kuntien vesihuolto- ja ympäristötyöhankkeisiin ei enää myönnetä.
- Valtion tuella voidaan vaikuttaa ratkaisevasti alueellisten hankkeiden käynnistymiseen. Valtion tuen poistaminen vaikuttaisi vesihuollon kehittymiseen epäedullisesti. Alueellisten ratkaisujen vaihtoehtona ovat paikallisesti toteutettavat ratkaisut, jotka jäävät usein lyhyellä aikavälillä kustannuksiltaan edullisemmiksi, mutta pitkäjänteisesti kalliimmiksi.

Vesihuollon infrastruktuurin saneerausten rahoitustarve

- Vesihuoltoverkostoissa odottaa mittava korjausvelka ja saneeraustarve tulevina vuosina. Verkostojen saneeraustarpeen on arvioitu olevan vuositasolla yli 300 milj. euroa, kun nykyisin saneerauksia tehdään enintään noin 150 milj. euron verran. Verkostojen ohella muutkin vesihuoltorakenteet, kuten vesitornit ja käsittelylaitokset, ovat monin paikoin kiireisen saneerauksen tarpeessa.
- Kunnat ja vesihuoltolaitokset tiedostavat saneeraustarpeen ja ovat lisänneet rahoitusta ylläpitoon ja saneeraukseen. Ongelman mittavuuden vuoksi myös valtion tukirahoitus tai elvytysrahoitus vesihuoltoverkostojen ja laitteistojen saneerauksille olisi kipeästi tarpeen. Vesihuollon saneerausten vauhdittaminen elvytysrahalta edistäisi merkittävästi maa- ja vesirakennusalan työllisyyttä maassamme ja parantaisi samalla yhdyskuntien elinvoimaisuutta.

Vesihuollon tiedonhallinnan kehittämisen määrärahat

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan talousarvioesityksessä viime vuoden talousarviossa ollut määräraha 150 000 euroa on siirretty momentilta 30.40.21 (Vesivarojen käytön ja hoidon menot) VM:n hallinnonalan momentille 28.70.20. (Tuottavuuden edistäminen).

- Vesihuollon tietojärjestelmä perustuu vesihuoltolakiin (119/2001), jota muutettiin 1.9.2014 lailla vesihuoltolain muuttamisesta (681/2014). Vesilaitosyhdistys on yhdessä valtionhallinnon ja muiden toimijoiden kanssa osallistunut tiedonhallintahankkeen valmisteluun ja toteuttamiseen. Tiedonhallinnan uudistaminen on tärkeä hanke, jonka avulla voidaan lisätä vesihuoltolaitosten toiminnan ja talouden läpinäkyvyyttä sekä helpottaa viranomaisten ja kansalaisten tiedonsaantia vesihuollosta.
- Vesihuollon tietojärjestelmä otetaan käyttöön vuoden 2016 alusta. Se tarkoittaa, että vuodesta 2016 alkaen vesihuoltolaitokset toimittavat SYKE:n ylläpitämään vesihuollon tietojärjestelmään viranomaisten valvontaa ja EU-raportointia varten tarvitsemat tiedot. Vesihuoltolain uudistetussa 4. luvussa edellytetään, että laitokset toimittavat järjestelmään lisäksi tiedot mm. vesihuoltopalvelujensa hinnoista sekä tiedot, joita tarvitaan vesihuollon tehokkuutta, laatua ja kannattavuutta kuvaavien tunnuslukujen laskemiseksi.

Vesihuollon tietojärjestelmä tarvitsee riittävästi rahoitusta myös järjestelmän jatkokehitystä ja ylläpitoa varten. On tärkeää, että vesihuollon tietojärjestelmähankkeen ns. toiseen vaiheeseen varataan ja kohdennetaan riittävästi rahoitusta tulevina vuosina. Jatkorahoitus tulee todennäköisesti MMM:n hallinnonalan momentilta 30.40.21. Vesilaitosyhdistys toteaa, että vesihuollon tietojärjestelmän tarpeet tulee ottaa huomioon kyseisen momentin määrärahoissa.

Lopuksi

- Yhdyskuntien kunnalliset ja ylikunnalliset vesihuoltohankkeet tarvitsevat selvästi esitettyä enemmän valtion tukirahoitusta, jotta myös uudet hankkeet voivat käynnistyä ja toteutua. Vesilaitosyhdistys katsoo, että vesihuollon tukemisen määrärahoja tulee lisätä maa- ja metsätalous- sekä ympäristöministeriön hallinnonaloilla vuonna 2016, jotta tukea riittäisi myös uusille hankkeille. Lisäksi tukirahoituksen tulee jatkua vuoden 2016 jälkeen.

Osmo Seppälä
toimitusjohtaja

Anneli Tiainen
lakiasiaan päällikkö